Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
EVGENI TANCHEV
föredraget den 15 april 2021 [1]

Mål C-508/19

M.F.
mot
J.M.,
ytterligare deltagare i rättegången:
Prokurator Generalny,
Rzecznik Praw Obywatelskich

(begäran om förhandsavgörande från Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen))

”Begäran om förhandsavgörande – Artiklarna 2, 4.3, 6.3 och 19.1 andra stycket FEU – Artikel 267 FEUF – Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Rättsstatsprincipen – Effektivt domstolsskydd – Principen om rättsväsendets oavhängighet – Utnämning till domare vid Högsta domstolen av Republiken Polens president på förslag av Nationella domstolsrådet – Rekryteringsförfarandet inlett utan ministeriell kontrasignering – Domare utnämnd trots en talan mot rådets resolution och ett förfarande för förhandsavgörande – Yrkande om fastställelse av att det inte föreligger något anställningsförhållande mellan en sådan domare och Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) – Unionsrättens företräde”

1. Detta förslag till avgörande föredras i förening med ett annat förslag till avgörande av dagens datum (den 15 april 2021) i ett konnext mål (W.Ż., C-487/19) (nedan kallat det parallella förslaget till avgörande i målet W.Ż.). Jag anser att mina bedömningar i dessa båda förslag till avgöranden kompletterar varandra och att de bör läsas tillsammans. Följaktligen kommer jag där så är lämpligt att begränsa mig till att helt enkelt hänvisa till detta andra förslag till avgörande.

2. I denna begäran om förhandsavgörande begär Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Högsta domstolen, Polen; avdelningen för arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga mål) att EU-domstolen ska tolka artikel 2 FEU, artikel 4.3 FEU, artikel 6.3 FEU och artikel 19.1 andra stycket FEU, artikel 267 FEUF och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

[1] Originalspråk: engelska.

3. Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan M.F. (klagande) och å andra sidan J.M. (motpart). Domaren M.F. har väckt talan och framställt yrkande om interimistiska åtgärder och yrkat fastställelse av att J.M. inte är domare vid Högsta domstolen, eftersom han inte har utnämnts till domare vid Högsta domstolens avdelning för disciplinära mål (nedan kallad avdelningen för disciplinära mål).

4. I detta förslag till avgörande behöver det nationella regelverket inte återges eftersom det inte är absolut nödvändigt för den rättsliga bedömningen.

I. Bakgrund till det nationella målet och tolkningsfrågan

5. M.F. är domare vid Sąd rejonowy (distriktsdomstol) i Polen. Den 17 januari 2019 inleddes ett disciplinärt förfarande mot henne där det gjordes gällande att hennes uppförande orsakat onödigt utdragna förfaranden och att hon underlåtit att i tid upprätta skriftliga domskäl. Den 28 januari 2019 fattade J.M., i egenskap av domare vid Högsta domstolen tjänstgörande som den ordförande vid Högsta domstolen som leder arbetet på avdelningen för disciplinära mål, beslut om att ge avdelningen för disciplinära mål behörighet att pröva hennes ärende i första instans.

6. M.F. hävdar emellertid att detta förfarande mot henne inte kan fortsätta på grund av att J.M. inte är domare vid Högsta domstolen, eftersom han inte har utnämnts till domare vid Högsta domstolens avdelning för disciplinära mål. Hans utnämning den 20 september 2018 saknar giltig verkan eftersom han utnämndes i) efter ett urvalsförfarande som genomfördes av Krajowa Rada Sądownictwa (Nationella domstolsrådet, Polen) (nedan kallat KRS) på grundval av ett tillkännagivande av den 29 juni 2018 från Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (Republiken Polens president) (nedan kallad Republiken Polens president), vilket undertecknades av Republiken Polens president utan kontrasignering av Prezes Rady Ministrów (premiärministern), ii) efter att KRS:s resolution om att föreslå J.M. för utnämning till domare vid Högsta domstolens avdelning för disciplinära mål den 17 september 2018 hade överklagats till Naczelny Sąd Administracyjny (Högsta förvaltningsdomstolen, Polen) (nedan kallad Högsta förvaltningsdomstolen) av en av deltagarna i urvalsförfarandet och innan denna domstol hade avgjort överklagandet.

7. Den 6 maj 2019 beslutade Högsta domstolens förste ordförande att avdelningen för arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga mål skulle pröva målet och avgöra det interimistiska yrkandet. M.F. väckte talan vid Högsta domstolen om fastställelse av att det inte förelåg något tjänsteförhållande mellan J.M. och Högsta domstolen. Enligt den hänskjutande domstolen är tjänsteförhållandet mellan en domare och en domstol att jämställa med ett anställningsförhållande och är direkt kopplat till domarens förordnande. Ett tjänsteförhållande kan inte föreligga utan ett förordnande. För att det ska kunna fastställas att en person inte är en domare måste det således först fastställas att vederbörande saknar domarförordnande.

8. Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Högsta domstolen, avdelningen för arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga mål) har därför beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska artikel 19.1 andra stycket, artikel 2, artikel 4.3 och artikel 6.3 FEU, jämförda med artikel 47 i [stadgan] och artikel 267 tredje stycket FEUF, tolkas så, att en domstol i sista instans i en medlemsstat – i ett förfarande för fastställelse av att det inte föreligger ett tjänsteförhållande – får fastställa att en person som delgivits ett beslut om utnämning till domare vid denna domstol inte ska anses vara domare då utnämningsbeslutet fattades på grundval av

bestämmelser som strider mot principen om ett effektivt domstolsskydd eller på ett sätt som inte är förenligt med denna princip när en domstolsprövning av dessa frågor före delgivning av utnämningsbeslutet avsiktligt har omöjliggjorts?

2) Ska artikel 19.1 andra stycket, artikel 2 och artikel 4.3 FEU samt artikel 47 i stadgan, jämförda med artikel 267 FEUF, tolkas så, att principen om ett effektivt domstolsskydd har åsidosatts då en person delges ett beslut om utnämning till domare efter det att en nationell domstol har begärt förhandsavgörande beträffande tolkningen av unionsrätten och detta förhandsavgörande kommer att avgöra huruvida de nationella bestämmelser som ligger till grund för delgivningen av utnämningsbeslutet är förenliga med unionsrätten?

3) Ska artikel 19.1 andra stycket, artikel 2, artikel 4.3 och artikel 6.3 FEU samt artikel 47 i [stadgan] tolkas så, att principen om ett effektivt domstolsskydd har åsidosatts genom att denna rätt inte har säkerställts när en person delges ett beslut om utnämning till domare i en domstol i en medlemsstat efter ett tillsättningsförfarande som uppenbart strider mot denna medlemsstats bestämmelser om utnämning av domare?

4) Ska artikel 19.1 andra stycket, artikel 2 och artikel 4.3 FEU samt artikel 47 i stadgan, jämförda med artikel 267 tredje stycket FEUF, tolkas så, att principen om ett effektivt domstolsskydd har åsidosatts genom att den nationella lagstiftaren har inrättat en organisatorisk enhet inom domstolen i sista instans i en medlemsstat som inte är en domstol i den mening som avses i unionsrätten?

5) Ska artikel 19.1 andra stycket, artikel 2 och artikel 4.3 FEU samt artikel 47 i stadgan, jämförda med artikel 267 tredje stycket FEUF, tolkas så, att frågan om det föreligger ett tjänsteförhållande och en ställning som domare för en person som har delgivits ett beslut om utnämning till domare i domstolen i sista instans i en medlemsstat inte kan avgöras av den organisatoriska enhet vid denna domstol som är behörig enligt nationell rätt – och till vilken enhet denna person har förordnats – vilken uteslutande består av personer vars utnämning lider av samma brister som avses i frågorna 2–4, och vilken av dessa skäl inte är en domstol i den mening som avses i unionsrätten, utan snarare måste avgöras av en annan organisatorisk enhet inom nämnda domstol som uppfyller unionsrättens krav på en domstol?”

II. Bedömning

A. Domstolens behörighet

9. Riksåklagaren har i huvudsak gjort gällande att EU-domstolen saknar behörighet, då begäran om förhandsavgörande avser ett rent internt mål som inte faller inom unionsrättens tillämpningsområde eftersom varken artikel 47 i stadgan eller artikel 19.1 andra stycket FEU har någon koppling till saken i målet. Ordföranden på en avdelning för disciplinära mål som utser det organ som ska ha behörighet som disciplinär domstol i) avgör inte ett enskilt ärende i sak inom ramen för ett kontradiktoriskt förfarande och utgör följaktligen inte en domstol i den mening som avses i unionsrätten, och ii) är inte behörig att fatta några andra beslut som omfattas av unionsrätten.

10. Det räcker emellertid att påpeka att medlemsstaterna är skyldiga att uppfylla sina skyldigheter enligt unionsrätten, och i synnerhet enligt artikel 19.1 andra stycket FEU, när det exempelvis gäller nationella bestämmelser om de materiella rekvisit och de handläggningsregler som är tillämpliga

då beslut om tillsättning av domare ska fattas och, i förekommande fall, de regler för domstolsprövning som är tillämpliga i samband med sådana tillsättningsförfaranden. [2]

11. EU-domstolen är behörig i förevarande fall och artikel 19.1 andra stycket FEU är tillämplig i ett mål som aktualiserar frågor såsom vilken ställning en person har som påstås ha blivit förordnad till avdelningen för disciplinära mål vid en medlemsstats högsta domstol, trots uppenbara åsidosättanden av nationell rätt, då denna person kan åläggas att handlägga mål som rör tillämpning eller tolkning av unionsrätten och därför måste tillgodose kravet på ett effektivt domstolsskydd. Av detta följer att fastställandet av vilken domstol som är behörig att avgöra en intern tvist angående en domares ställning även måste uppfylla kravet på ett effektivt domstolsskydd.

B. Huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till sakprövning

12. Den polska regeringen, riksåklagaren och J.M. har lagt fram olika argument för att i huvudsak göra gällande att ingen av de hänskjutna frågorna kan tas upp till sakprövning eftersom svaret på dessa frågor inte är nödvändigt för att den hänskjutande domstolen ska kunna avgöra det nationella målet: frågorna är hypotetiska, målet är fingerat och de hänskjutna frågorna syftar endast till att utnyttja EU-domstolen och unionsrätten för att skapa ett prejudikat som skulle göra det möjligt att avsätta en nationell domare. Ett sådant prejudikat skulle åsidosätta rättsstatsprincipen och skulle uppkomma i en situation som inte omfattas av lagstiftning.

13. Bortsett från att flera av dessa parters argument grundar sig på nationell rätt snarare än på unionsrätten, anser jag (liksom kommissionen, M.F. och Rzecznik Praw Obywatelskich (ombudsmannen, Polen)) att tolkningsfrågorna kan tas upp till sakprövning.

14. Vad avser de tre första frågorna, syftar de i huvudsak till att få klarhet i huruvida artikel 19.1 andra stycket FEU ska tolkas så, att den utgör hinder för laga verkan av J.M.:s utnämning till domare vid avdelningen för disciplinära mål. Det är nämligen inte nödvändigt att den domstol som berörs av de hänskjutna frågorna har ålagts att avgöra *det aktuella målet* på grundval av unionsrätten, eftersom denna bestämmelse är tillämplig på alla domstolar med behörighet att pröva tillämpningen eller tolkningen av unionsrätten, vilket är fallet med avdelningen för disciplinära mål (såsom framgår av artikel 27 i den nya lagen om Högsta domstolen; se domen i målet A.K. m.fl., punkterna 79–81 och 100). Även om ordföranden på avdelningen för disciplinära mål (J.M.) inte i sig är en rättslig myndighet, utser han den disciplinära domstol som är territoriellt behörig, vilket är av avgörande betydelse för att säkerställa att denna domstol gör en opartisk prövning av disciplinärendet. Vidare kan denna domstol ha att avgöra frågor som handlar om tillämpningen eller tolkningen av unionsrätten. Även J.M., i sin egenskap av domare och ledamot av avdelningen för disciplinära mål, kan ha att avgöra sådana frågor.

15. Vad avser de två sista tolkningsfrågorna syftar de till att ge den hänskjutande domstolen vägledning om unionsrätten så att den kan avgöra det processuella spörsmål som den ställts inför redan i början av målets handläggning (*in limine litis*) och som rör dess egen behörighet att pröva det nationella målet i stället för avdelningen för disciplinära mål för det fall att den sistnämnda inte uppfyller de krav som följer av unionsrätten (se, i detta avseende, domen i målet A.K. m.fl., punkterna 99 och 100).

[2] Se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 november 2019, A. K. m.fl. (Oavhängigheten hos Högsta domstolens avdelning för disciplinära mål) (C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkterna 134–139 och 145) (nedan kallad domen i målet A.K. m.fl.).

C. Prövning i sak

1. Kort redogörelse för parternas argument

16. M.F. och ombudsmannen – samt i viss utsträckning kommissionen – har i huvudsak gjort gällande att frågorna ska besvaras jakande, det vill säga att en nationell domstol i sista instans får pröva såväl utnämningen som garantierna för att en person som utnämnts till domare vid Högsta domstolen i strid med principen om ett effektivt domstolsskydd är oavhängig och opartisk.

17. J.M. har inte yttrat sig över sakfrågorna i målet vid EU-domstolen och var inte närvarande vid den muntliga förhandlingen.

18. Vad gäller den andra tolkningsfrågan har den polska regeringen i huvudsak gjort gällande att unionsrätten inte kan tolkas så, att den hindrar Republiken Polens president från att utnämna J.M. på grund av förekomsten av ett förfarande för förhandsavgörande, eftersom EU-domstolen inte ska bedöma den nationella rättens förenlighet med unionsrätten och eftersom organisationen av domstolarna och av förfarandet för tillsättning av domare inte regleras av unionsrätten. Vad beträffar den tredje tolkningsfrågan har den polska regeringen hävdat att ingen av de två påstådda bristerna har visat sig föreligga i förevarande mål och att de, även om de gjorde det, inte skulle kunna medföra ett åsidosättande av principen om ett effektivt domstolsskydd. När det gäller den första tolkningsfrågan har den polska regeringen gjort gällande att denna fråga är obsolet med hänsyn till svaren på den andra och den tredje frågan. Vad beträffar den fjärde frågan har den polska regeringen i huvudsak anfört att det inte råder något tvivel om att avdelningen för disciplinära mål är oavhängig. Vad avser den femte tolkningsfrågan har den polska regeringen hävdat att det ankommer helt på avdelningen för disciplinära mål att avgöra huruvida det föreligger hinder mot att ansökan i det nationella målet tas upp till prövning.

19. Utöver att anföra likartade argument som den polska regeringen, har riksåklagaren i huvudsak gjort gällande att frånvaron av brister i tillsättningsförfarandet eller i detta förfarandes förenlighet med unionsrätten inte utgör grundläggande kännetecken för tillsättningen av domare, utan på sin höjd kan inverka på om rätten till domstolsprövning har respekterats vad gäller personer som omfattas av den domarens behörighet. Under alla omständigheter ska de fem tolkningsfrågorna besvaras nekande även med hänsyn till rättssäkerhetsprincipen och principen om domares oavsättlighet.

2. Bedömning

a) Den första, den andra och den tredje frågan

20. Den hänskjutande domstolen har i huvudsak ställt de tre första frågorna, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida begreppet ”rätten till en domstol som inrättats enligt lag” som fastställs i artikel 19.1 andra stycket FEU, jämförd med artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att det utgör hinder för J.M.:s utnämning till domare på avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen då i) domstolsprövningen av de rättsakter som antagits inom ramen för detta tillsättningsförfarande är begränsad eller obefintlig; ii) utnämningsbeslutet delgavs innan EU-domstolen kunde besvara begäran om förhandsavgörande (domen i målet A.K. m.fl.) rörande tolkningen av oavhängighetskraven på ett rättsligt organ såsom avdelningen för disciplinära mål (det vill säga det rättsliga organ där det var meningen att den person som namngavs i det

omtvistade tillsättningsbeslutet skulle sitta); iii) utnämningsbeslutet delgavs innan Högsta förvaltningsdomstolen kunde pröva den talan som väckts mot KRS:s resolution nr 317/2018, vilken innehöll KRS:s förslag till Republiken Polens president om utnämning av J.M., och iv) kungörelsen från Republiken Polens president, som offentliggjordes med stöd av artikel 31.1 i lagen om Högsta domstolen, om inledandet av ett urvalsförfarande för tillsättning av lediga tjänster vid Högsta domstolen, inklusive avdelningen för disciplinära mål, inte hade kontrasignerats av premiärministern.

21. Såsom jag förklarat i mitt parallella förslag till avgörande i målet W.Ż. (punkterna 46 och 47) förefaller det först och främst vara så att artikel 47 i stadgan inte är tillämplig som fristående bestämmelse under sådana omständigheter som de i det målet. Samma resonemang verkar göra sig gällande även i detta mål. Jag noterar dock att EU-domstolen genom domen i målet A.B. m.fl. (C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 146) nu klart har godtagit att artikel 19.1 andra stycket FEU ”ålägger … medlemsstaterna en skyldighet att uppnå ett klart, precist och ovillkorligt resultat vad gäller den oavhängighet som ska kännetecknа de domstolar som har att tolka och tillämpa unionsrätten”.

22. Jag anser (i likhet med ombudsmannen) att det som förbinder talan i det nationella målet med de unionsrättsliga bestämmelser som tas upp i tolkningsfrågorna är att en nationell domare (M.F.), som kan besluta om tillämpningen eller tolkningen av unionsrätten, begär att hon, inom ramen för ett disciplinärt förfarande som inletts mot henne, ska tillerkännas det effektiva domstolsskydd som garanteras genom artikel 19.1 FEU, jämförd med artikel 47 i stadgan. Ett sådant skydd medför nämligen en skyldighet för medlemsstaterna att tillhandahålla ”de skyddsregler som behövs för att helt förhindra risken för att ett sådant system används som ett system för politisk kontroll över innehållet i domstolarnas avgöranden”,[3] vilket innebär att M.F. har rätt att få sin sak prövad inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag. Detta förhindrar även att den domstol som åläggs att avgöra det disciplinära förfarandet mot henne utses av en domare vars egen utnämning innebar ett åsidosättande av samma unionsrättsliga bestämmelse, trots att han själv fattar rättsliga beslut som rör tillämpningen eller tolkningen av unionsrätten.

23. Såsom jag förklarat i detalj i mitt parallella förslag till avgörande i målet W.Ż. (punkt 68 och följande punkter) finns det främst två domar som är relevanta i förevarande sammanhang, nämligen EU-domstolens dom av den 26 mars 2020, Omprövning Simpson och HG/rådet och kommissionen (C-542/18 RX-II och C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232) (nedan kallad domen i målen Simpson och HG), samt Europadomstolens dom i målet Ástráðsson mot Island, stora avdelningen (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418).

24. För att avgöra huruvida sådana brister utgör ett åsidosättande av kravet på att en domstol ska ha inrättats enligt lag i den mening som avses i artikel 19 FEU är det enligt punkt 75 i domen i målen Simpson och HG särskilt nödvändigt att bedöma huruvida bristerna ”är *av sådant slag och av sådant allvar* att de ger upphov till en reell risk för att andra delar av statsmakten, särskilt den verkställande makten, kan komma att missbruka utnämningsmakten på ett sätt som undergräver utnämningsbeslutets integritet och därigenom ge upphov till rimligt tvivel [även enbart till synes] hos enskilda vad beträffar den eller de berörda domarnas oavhängighet och opartiskhet, vilket är fallet när det är fråga om grundläggande bestämmelser som utgör en del av det aktuella rättssystemets upprättande och funktionssätt” (min kursivering).

[3] Dom av den 5 november 2019, C-192/18, kommissionen/Polen (EU:C:2019:924, punkt 114).

25. Som jag i detalj har förklarat i förslaget till avgörande i målet W.Ż., är den hänskjutande domstolen enligt tidigare nämnda rättspraxis skyldig att i detta avseende avgöra huruvida det aktuella åsidosättandet var flagrant, det vill säga bedöma såväl huruvida åsidosättandet var uppenbart och avsiktligt som hur allvarligt det var.

26. Det framgår nämligen av begäran om förhandsavgörande att förfarandet för utnämning av J.M. genomfördes genom ett antal potentiellt flagranta åsidosättanden av den lag som är tillämplig på tillsättning av domare i det att i) förfarandet inleddes utan ministeriell kontrasignering, såsom krävs enligt den polska konstitutionen, vilket påstås medföra att hela förfarandet blir ogiltigt från första början; ii) det involverade det nya KRS vars ledamöter tillsattes genom ett förfarande enligt ny lagstiftning, som är grundlagsstridigt och inte garanterar oavhängighet; iii) det uppställdes olika avsiktliga hinder mot den föregående rättsliga kontrollen av utnämningsbeslutet, eftersom a) KRS medvetet underlät att vidarebefordra den talan som väckts mot dess resolution till Högsta förvaltningsdomstolen, och samtidigt skickade den till Republiken Polens president, före utgången av den utsatta fristen för överklagande, b) Republiken Polens president utsåg de domare som föreslagits i denna resolution innan domstolsprövningen av resolutionen hade avslutats och utan att invänta svaret på de frågor som hänskjutits till EU-domstolen i mål C-824/18, avseende huruvida formerna för denna kontroll var förenliga med unionsrätten. Republiken Polens president har således gjort sig skyldig till ett potentiellt flagrant åsidosättande av grundläggande bestämmelser i nationell rätt.

1) Punkt i)

27. Kommissionen har i huvudsak gjort gällande att rätten till en domstol som har inrättats enligt lag enligt artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan inte kräver att det alltid måste finnas ett rättsmedel mot beslut om utnämning av domare och andra rättsakter som antas inom ramen för förfarandena för tillsättning av domare vid de högsta domstolsinstanserna.

28. I motsats till vad kommissionen har gjort gällande är, som jag mer ingående förklarat i mitt parallella förslag till avgörande i målet W.Ż. (punkterna 50–63), denna argumentation vilseledande och inte tillämplig i ett sammanhang såsom det förevarande i Polen.

29. Det följer av domen i målet A.B. m.fl. (vilket jag också hävdade i mitt förslag till avgörande i det målet) att det ankommer på den hänskjutande domstolen att bedöma – på grundval av uttalandena här och i domen i målet A.B. m.fl. och alla andra relevanta omständigheter som den kommer att få kännedom om, med beaktande, i förekommande fall, av de särskilda skäl eller mål som åberopats inför den för att motivera de berörda åtgärderna – huruvida sådana nationella bestämmelser som 44 §§ 1a–4 i lagen om KRS är ägnade att föranleda rimliga tvivel hos enskilda rättssubjekt beträffande pålitligheten hos de domare som tillsatts på grundval av resolutioner från KRS i förhållande till yttre omständigheter, särskilt i förhållande till direkt eller indirekt påverkan från den lagstiftande makten och den verkställande makten i Polen, samt beträffande deras opartiskhet i förhållande till de intressen som konfronteras, vilket därmed kan innebära att det framstår som att dessa domare inte är oavhängiga eller opartiska, vilket inverkar menligt på det förtroende som enskilda rättssubjekt ska kunna hysa för domstolsväsendet i ett demokratiskt samhälle och i en rättsstat.

30. Med förbehåll för vad som ovan anförts har artikel 19.1 andra stycket FEU enligt min mening åsidosatts genom den försämring som nämnda nationella bestämmelser medför i effektivitet hos det rättsmedel som står till buds i fråga om resolutioner där KRS lämnar förslag angående vilka som ska tillsättas som domare vid Högsta domstolen. För att den rättsliga prövningen ska vara

effektiv ska det åtminstone vara möjligt att kontrollera om det förekommit befogenhetsöverskridande, maktmissbruk, felaktig rättstillämpning eller uppenbart felaktiga bedömningar (domen i målet A.K. m.fl., punkt 145). Såsom ombudsmannen har framhållit är behovet av effektiv rättslig prövning särskilt stort när det visar sig att staten, såsom i förevarande fall, genom sitt agerande ingriper i förfarandet för tillsättning av domare på ett sätt som riskerar att äventyra dessa domares framtida oavhängighet.

31. Såsom den hänskjutande domstolen har påpekat är det som är relevant i detta avseende för det första att utnämningen till domare i förevarande mål skedde på grundval av bestämmelser och/eller ett förfarande som strider mot principen om ett effektivt domstolsskydd. För det andra förefaller den lagstiftande och/eller den verkställande makten medvetet och avsiktligt ha åstadkommit situationen i förevarande mål genom att förhindra (eller försöka förhindra) en rättslig prövning av nationella bestämmelsers eller förfarandens förenlighet med unionsrätten före delgivningen av tillsättningen av domare.

2) Punkt ii)

32. Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida det enligt artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan, jämförda med artikel 267 FEUF, krävs att Republiken Polens president avstår från att delge ett beslut om utnämning till domare vid Högsta domstolen, avdelningen för disciplinära mål, i ett fall där en begäran om förhandsavgörande hade ingetts till EU-domstolen den 30 augusti 2018 rörande tolkningen av kraven på oavhängighet i samband med inrättandet av avdelningen för disciplinära mål och detta mål ännu inte hade avgjorts vid den tidpunkten (målet A.K. m.fl.).

33. Kommissionen har anfört att denna fråga ska besvaras nekande.

34. I motsats till kommissionen anser jag att detta är en förlängning av det svar som lämnats på den första frågan och att en medlemsstats verkställande organ, såsom framgår av mitt förslag till avgörande och domen i målet A.B. m.fl., är skyldigt att avstå från att delge ett beslut om utnämning av domare fram till dess att den nationella domstolen, med beaktande av EU-domstolens dom i målet om förhandsavgörande, har avgjort huruvida nationell rätt är förenlig med unionsrätten vad avser förfarandet för tillsättning av ledamöter i en ny organisatorisk enhet vid domstolen i sista instans i denna medlemsstat. Underlåtenhet att göra detta skulle utgöra ett åsidosättande av principen om ett effektivt domstolsskydd, eftersom det åtminstone medför en allvarlig risk, om än bara tillfälligt, för att det inrättas rättsliga myndigheter som inte uppfyller kraven i unionsrätten. Jag instämmer med ombudsmannen att det potentiellt även skulle kunna strida mot artiklarna 4.3 FEU och 267 FEUF, eftersom Republiken Polens president skulle begränsa den ändamålsenliga verkan av förfarandet för förhandsavgörande och kringgå den bindande karaktären på EU-domstolens avgöranden.

35. Nationella domstolar bör ha möjlighet att behandla alla åtgärder som vidtas av en medlemsstats myndigheter efter att en begäran om förhandsavgörande framställts av en nationell domstol som ett kvalificerat åsidosättande av principen om ett effektivt domstolsskydd, när syftet med eller verkan av dessa åtgärder kan vara att ogiltigförklara eller begränsa principen om den retroaktiva verkan (*ex tunc*) av EU-domstolens avgöranden i mål om förhandsavgörande.

36. Vad som är viktigt i samband med förevarande mål, och som den hänskjutande domstolen har påpekat, är att delgivningen av beslutet om utnämning av domare vid avdelningen för disciplinära mål kan utgöra ett avsiktligt åsidosättande av principen om ett effektivt domstolsskydd. Vidare

förefaller detta ha åtföljts av en övertygelse, grundad på tidigare nationell rättspraxis, att utnämningen till domare vid Högsta domstolen är oåterkallelig. Såsom framgår av svaret på den första frågan är denna övertygelse felaktig.

37. Jag delar dessutom den hänskjutande domstolens uppfattning att en person som utnämnts till domare vid Högsta domstolen under sådana omständigheter mycket väl kan förbli beroende av hur de myndigheter som var delaktiga i tillsättningen bedömer vederbörandes dömande verksamhet under den tid då han eller hon utövar sitt ämbete. Enligt den hänskjutande domstolens uppfattning föreligger ett sådant beroende, i synnerhet gentemot den verkställande makten, det vill säga Republiken Polens president.

3) Punkt iii)

38. Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida ”rätten till en domstol som har inrättats enligt lag” enligt artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan kräver att den nationella domstolen – i samband med ett förfarande som syftar till att fastställa att en person som utnämnts till domare (inte) har ett anställningsförhållande – fastställer att utnämningsbeslutet saknar verkan på grund av uppenbara åsidosättanden av de nationella bestämmelser som reglerar tillsättningsförfarandet.

39. Jag anser att denna fråga har ett nära samband med den fråga som hänskjutits i mål C-487/19, W.Ż. (se mitt parallella förslag till avgörande, punkterna 50–63 och 106). Såsom jag har kommit fram till i nämnda förslag till avgörande, återigen i motsats till vad kommissionen har gjort gällande här, ska rätten till en domstol som har inrättats enligt lag, vilken stadfästs i artikel 19.1 andra stycket FEU jämförd med artikel 47 i stadgan, tolkas så, att en domstol såsom den som består av J.M. inte uppfyller kraven på en domstol som har inrättats enligt lag när den berörda domaren har utnämnts till detta ämbete i uppenbar strid med de lagar i medlemsstaten som är tillämpliga på tillsättningen av domare vid Högsta domstolen, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att fastställa. Den hänskjutande domstolen ska i detta avseende bedöma huruvida åsidosättandet är uppenbart och avsiktligt samt hur allvarligt det är och ska beakta att J.M. utnämndes trots att KRS:s resolution, vilken innefattade ett förslag om utnämning av denna person till domare, tidigare hade överklagats till behörig nationell domstol och att detta mål fortfarande inte hade avgjorts vid den relevanta tidpunkten.

4) Punkt iv)

40. Vad beträffar den omständigheten att kungörelsen från Republiken Polens president om att inleda ett urvalsförfarande för tillsättning av lediga tjänster vid Högsta domstolen, inklusive avdelningen för disciplinära mål, offentliggjordes utan kontrasignering av premiärministern, ankommer det på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida en sådan kontrasignatur krävdes enligt 144 §§ 3 och 17 i konstitutionen och huruvida den omständigheten att presidentens kungörelse, som offentliggjordes i enlighet med artikel 33 § 1 i lagen om Högsta domstolen, inte innehöll någon sådan kontrasignatur utgör ett uppenbart, avsiktligt och allvarligt åsidosättande av nationella bestämmelser om förfarandet för tillsättning av domare vid Högsta domstolen.

b) Den fjärde och den femte frågan

41. Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde och den femte frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 2 FEU, artikel 19.1 andra stycket FEU, artikel 267 FEUF och artikel 47 i stadgan ska tolkas så, att en avdelning vid högsta domstolen i en medlemsstat, såsom avdelningen för disciplinära mål i förevarande mål, som åläggs att avgöra mål som faller inom ramen för unionsrätten – med hänsyn till de förhållanden under vilka den inrättades och villkoren för tillsättning av dess ledamöter – ska tillgodose: i) kraven på oavhängighet och opartiskhet och ii) rätten till en domstol som har inrättats enligt lag, såsom krävs enligt ovannämnda bestämmelser i unionsrätten. Om så inte är fallet önskar den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida principen om unionsrättens företräde ska tolkas så, att den ålägger den hänskjutande domstolen att underlåta att tillämpa nationella bestämmelser som ger avdelningen för disciplinära mål exklusiv behörighet att pröva sådana mål.

1) Huruvida avdelningen för disciplinära mål är oavhängig

42. I domen i målet A.K. m.fl., punkt 171, fällde EU-domstolen (stora avdelningen) följande utslag beträffande frågor som i huvudsak var identiska med dem som ställts i förevarande mål: ”Artikel 47 i stadgan och artikel 9.1 i [rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet (EGT L 303, 2000, s. 16)] ska tolkas så, att de utgör hinder för att ett organ som inte utgör en oavhängig och opartisk domstol i den mening som avses i artikel 47 i stadgan kan tillerkännas exklusiv behörighet i mål där unionsrätten tillämpas. Detta är fallet då de objektiva villkor under vilka det aktuella organet inrättats och det som är kännetecknande för organet samt det sätt på vilket organets ledamöter har tillsatts kan föranleda rimligt tvivel hos enskilda rättssubjekt beträffande pålitligheten hos organet i förhållande till yttre omständigheter, särskilt i förhållande till direkta eller indirekta påtryckningar från den lagstiftande och den verkställande makten, och beträffande organets neutralitet i förhållande till de intressen som konfronteras, vilket därmed skulle kunna innebära att nämnda organ inte framstår som oavhängigt eller opartiskt på ett sätt som inverkar menligt på det förtroende som enskilda rättssubjekt ska kunna hysa för domstolsväsendet i ett demokratiskt samhälle. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att med beaktande av samtliga relevanta omständigheter avgöra om detta är fallet när det gäller ett sådant organ som avdelningen för disciplinära mål vid … Högsta domstolen … Principen om unionsrättens företräde ska i ett sådant fall tolkas så, att den hänskjutande domstolen ska underlåta att tillämpa den nationella bestämmelse som föreskriver att detta organ är exklusivt behörigt att pröva de nationella målen, så att målen kan avgöras av en domstol som uppfyller ovannämnda krav på oavhängighet och opartiskhet och som skulle ha varit behörig på det aktuella området om nämnda bestämmelse inte hade utgjort hinder däremot.”

43. Även om den unionsrättsliga bestämmelse som är relevant här för att besvara den fjärde och den femte tolkningsfrågan, i motsats till vad som var fallet i målet A.K. m.fl., inte är artikel 47 i stadgan, utan artikel 19.1 andra stycket FEU, utgör enligt EU-domstolen ”[p]rincipen om ett effektivt domstolsskydd för de rättigheter som enskilda har enligt unionsrätten, till vilken det hänvisas i artikel 19.1 andra stycket FEU, … en allmän princip i unionsrätten, och denna princip har numera även stadfästs i artikel 47 i stadgan. Enligt artikel 19.1 andra stycket FEU ska samtliga medlemsstater således tillhandahålla sådana möjligheter till överklagande som behövs för att säkerställa ett effektivt domstolsskydd, i den mening som avses i bland annat artikel 47 i stadgan, inom de områden som omfattas av unionsrätten” (domen i målet A.K. m.fl., punkt 168).

44. Det kan påpekas att Högsta domstolen (i dömande sammansättning i form av avdelningen för arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga mål i ett av de mål som föranledde domen i målet A.K. m.fl.) i domen av den 5 december 2019, på grundval av domen i målet A.K. m.fl., slog fast att KRS i sin aktuella sammansättning inte var ett oavhängigt organ och att avdelningen för disciplinära mål inte var en domstol i den mening som avses i artikel 47 i stadgan, artikel 6 i Europakonventionen och artikel 45 § 1 i den polska konstitutionen. Vad gäller KRS nämndes i denna dom bland annat brister i förfarandet för val av ledamöter, dess underställdhet gentemot politiska myndigheter och dess verksamhet i strid med domstolarnas oberoende.

45. När det vidare gäller avdelningen för disciplinära mål angavs det i denna dom särskilt att alla domare som utnämnts till avdelningen för disciplinära mål har starka band till de lagstiftande eller verkställande myndigheterna, att urvalsvillkoren för utnämning av dessa domare ändrades under förfarandets gång, att Högsta domstolen inte deltog i tillsättningsförfarandet, att avdelningen för disciplinära mål verkade för att ansökningar om förhandsavgörande skulle återkallas och den omständigheten att de disciplinära ärenden som avgjordes av avdelningen för disciplinära mål visade att en domare kan anklagas för disciplinbrott på grund av sina rättsliga beslut, vilket inte var fallet tidigare.

46. I sina domar av den 15 januari 2020 fann Högsta domstolen (i samma dömande sammansättning som i de övriga mål som föranledde domen i målet A.K. m.fl.) av liknande skäl att avdelningen för disciplinära mål inte är en oavhängig och opartisk domstol på grund av villkoren för dess inrättande, befogenheter och sammansättning samt KRS inblandning i valet av dess ledamöter.

47. I sin tolkningsresolution av den 23 januari 2020 instämde Högsta domstolen (i sammansättning av en kombination av tvistemålsavdelningen, brottmålsavdelningen och avdelningen för arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga mål) i Högsta domstolens dom av den 5 december 2019, enligt vilken KRS och avdelningen för disciplinära mål inte är oavhängiga organ (resolutionen, 31–45 §§). I resolutionen angavs särskilt att KRS är underställt politiska myndigheter, vilket innebär att urvalsförfaranden för tillsättning av domare som leds av KRS är bristfälliga, vilket föranleder allvarliga tvivel beträffande motiven till utnämningen av personer till domare.[4] På samma sätt är domar som avkunnas av sammansättningar av domare på avdelningen för disciplinära mål, på grund av dess organisation, systematik, tillsättning och autonomi i förhållande till Högsta domstolen, inte domar som avkunnats av en vederbörligen utsedd domstol (resolutionen, 45 §). Enligt resolutionen var följaktligen domstolen sammansatt på ett rättsstridigt sätt när den meddelade domar och beslut med deltagande av domare som valts ut av det nyligen inrättade KRS.

48. Det följer således av punkterna 114–166 i domen i målet A.K. m.fl. att den första delen av den fjärde frågan och den femte frågan ska besvaras på följande sätt: Artikel 19.1 andra stycket FEU, jämförd med artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att ett organ inte utgör en oavhängig och opartisk domstol i den mening som avses i dessa bestämmelser då de objektiva villkor under vilka det aktuella organet inrättats och det som är kännetecknande för organet samt det sätt på vilket organets ledamöter har tillsatts kan föranleda rimligt tvivel hos enskilda rättssubjekt beträffande pålitligheten hos organet i förhållande till yttre omständigheter, särskilt i förhållande till direkta

[4] Resolutionen, 42 §. Denna resolution har ställning som lag. I 41 § i denna resolution kritiserade Högsta domstolen justitieministerns åtgärder att, med hjälp av disciplinära ämbetsmän som tillsatts genom honom, straffa domare för sina beslut att klargöra osäkerheten kring det urvalsförfarande för domare som genomförs av KRS. Se även juridisk doktrin som hävdar att avdelningen för disciplinära mål inrättats i strid med den polska konstitutionen: Wróbel, W., *The Disciplinary Chamber of the Supreme Court as an exceptional court in the meaning of Article 175(2) of the Polish Constitution*, Palestra, nr 1–2, 2009 (http://themis-sedziowie.eu/wp-content/uploads/2020/01/Włodzimierz-Wróbel_Disciplinary-Chamber-as-exceptional-court_def.pdf).

eller indirekta påtryckningar från den lagstiftande och den verkställande makten, och beträffande organets neutralitet i förhållande till de intressen som konfronteras, vilket därmed skulle kunna innebära att nämnda organ inte framstår som oavhängigt eller opartiskt på ett sätt som inverkar menligt på det förtroende som enskilda rättssubjekt ska kunna hysa för domstolsväsendet i ett demokratiskt samhälle. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att med beaktande av samtliga relevanta omständigheter avgöra om detta är fallet när det gäller ett sådant organ som avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen. Principen om unionsrättens företräde ska i ett sådant fall tolkas så, att den hänskjutande domstolen ska underlåta att tillämpa den nationella bestämmelse som föreskriver att detta organ är exklusivt behörigt att pröva de nationella målen, så att målen kan avgöras av en domstol som uppfyller ovannämnda krav på oavhängighet och opartiskhet och som skulle ha varit behörig på det aktuella området om nämnda bestämmelse inte hade utgjort hinder däremot.

2) Huruvida avdelningen för disciplinära mål utgör en ”domstol som har inrättats enligt lag”

49. Som jag har påpekat i mitt parallella förslag till avgörande i målet W.Ż. är rätten till en domstol som har inrättats enligt lag direkt knuten till rättsväsendets oberoende, och detta är också ett av de kriterier som måste var uppfyllda för att det ska kunna anses vara fråga om en ”domstol” i den mening som avses i unionsrätten enligt artikel 267 FEUF.[5] Det framgår av rättspraxis att EU-domstolen tolkar kravet på rättsväsendets oberoende på grundval av artikel 267 FEUF mot bakgrund av vad som anges i artikel 19.1 andra stycket FEU.[6] Det förefaller därför gälla även beträffande kriteriet avseende domstol som inrättats enligt lag.

50. Såsom EU-domstolen har funnit[7] utgör regler som garanterar enskilda rätt att få sin sak prövad av en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag – i synnerhet regler som definierar vad som utgör en domstol och dess sammansättning – hörnstenen i rätten till en rättvis rättegång. EU-domstolen har även godtagit att införandet av uttrycket ”upprättats enligt lag” i artikel 6.1 i Europakonventionen enligt Europadomstolens fasta praxis syftar till att undvika att organisationen av domstolsväsendet överlåts till den verkställande maktens skönsmässiga bedömning och att se till att detta område regleras av en lag som antas av den lagstiftande makten på ett sätt som är förenligt med de bestämmelser som reglerar utövandet av dess behörighet. Detta uttryck återspeglar bland annat rättsstatsprincipen och avser inte endast den rättsliga grunden för en domstols själva existens, utan även fastställandet av vilka som ska ingå i den dömande sammansättningen i varje mål samt alla andra bestämmelser i nationell rätt vars åsidosättande gör att en eller flera domares deltagande i prövningen av målet betraktas som rättsstridigt, vilket särskilt innefattar bestämmelser om den berörda domstolens ledamöters oavhängighet och opartiskhet.

51. I övrigt kan den hänskjutande domstolen i detta sammanhang i tillämpliga delar tillämpa resonemanget i mitt parallella förslag till avgörande i målet W.Ż.

5 Se, exempelvis, dom av den 24 maj 2016, MT Højgaard och Züblin (C-396/14, EU:C:2016:347, punkt 23).

6 Se dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander (C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 56) och dom av den 16 juli 2020, Governo della Repubblica italiana (Italienska fredsdomares ställning) (C-658/18, EU:C:2020:572, punkt 45).

7 Dom av den 26 mars 2020, Omprövning Simpson och HG/rådet och kommissionen (C-542/18 RX-II och C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232), punkt 73. Se även förslag till avgörande av generaladvokaten Sharpston i målen Omprövning Simpson/rådet och Omprövning HG/kommissionen (C-542/18 RX-II och C-543/18 RX-II, EU:C:2019:977, punkt 67), förslag till avgörande av generaladvokaten Hogan i målet Repubblika (C-896/19, EU:C:2020:1055, punkt 53), och förslag till avgörande av generaladvokaten Bobek i de förenade målen Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție m.fl. (C-357/19 och C-547/19, EU:C:2021:170, punkterna 137–139).

52. I den mån den femte tolkningsfrågan rör konsekvenserna av svaret på den fjärde frågan, bör svaret hursomhelst inte vara annorlunda än det svar som lämnats på den fjärde frågans första del.

53. Sammanfattningsvis är varje nationell bestämmelse eller varje lagstiftnings-, förvaltnings- eller domstolspraxis som försvagar unionsrättens verkan på grund av att den domare som är behörig att tillämpa unionsrätten förvägras möjligheten att tillämpa denna rätt, och att vid tillämpningstillfället göra allt som erfordras för att underlåta att tillämpa nationella lagbestämmelser som kan hindra den fulla verkan av direkt tillämplig unionsrätt, såsom artikel 19.1 andra stycket FEU i det här fallet, utan att behöva begära eller avvakta ett föregående avskaffande av dessa bestämmelser genom lagstiftning eller något annat konstitutionellt förfarande, följaktligen oförenlig med unionsrätten (se domen i målet A.K. m.fl.). Även om principen om unionsrättens företräde huvudsakligen gäller generella och abstrakta nationella bestämmelser, är den även tillämplig på enskilda konkreta förvaltningsbeslut.[8] Med hänsyn till att kontrollen av giltigheten av utnämningen av J.M. (den domare som är motpart i målet) inte kan utföras i något annat nationellt förfarande och att den enda möjligheten att pröva hans ställning som domare är inom ramen för ett disciplinärt förfarande i vilket M.F. (den domare som är klagande i målet) riskerar sanktionsåtgärder som är oförenliga med principen om ett effektivt domstolsskydd,[9] bör den hänskjutande domstolen kunna slå fast att utnämningen var en nullitet även när nationell rätt inte ger den behörighet att göra detta.

54. Jag anser (i likhet med ombudsmannen) att de nationella myndigheterna inte kan gömma sig bakom argument om rättssäkerhet och domares oavsättlighet. Dessa argument är endast en dimridå och de förringar inte att avsikten varit att bortse från eller åsidosätta rättsstatsprinciperna. Det ska erinras om att lag inte kan härledas från orätt (*ex iniuria ius non oritur*)). Om en person har utnämnts till ledamot i en så viktig institution i rättsordningen i en medlemsstat som högsta domstolen i den medlemsstaten, genom ett förfarande som strider mot principen om ett effektivt domstolsskydd, kan den personen inte åtnjuta skydd med hjälp av rättssäkerhetsprincipen och principen om domares oavsättlighet.

III. Förslag till avgörande

55. Mot bakgrund av vad som ovan anförts föreslår jag att EU-domstolen besvarar de tolkningsfrågor som ställts av Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen) på följande sätt:

Rätten till en domstol som har inrättats enligt lag, vilken stadfästs i artikel 19.1 andra stycket FEU, jämförd med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, ska tolkas så, att en person som har utnämnts till domare vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen), avdelningen för disciplinära mål, under sådana omständigheter som i det nationella målet, inte uppfyller detta krav om utnämningsbeslutet meddelades i uppenbar strid med de nationella bestämmelser som reglerar förfarandet för tillsättning av domare vid Högsta domstolen, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att bedöma. Inom ramen för denna bedömning ska den hänskjutande domstolen bedöma huruvida de ifrågavarande åsidosättandena är uppenbara och avsiktliga samt hur allvarliga de är.

Artikel 19.1 andra stycket FEU, jämförd med artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att en domstolsavdelning inte utgör en oavhängig och opartisk domstol i den mening som avses i dessa bestämmelser då de objektiva villkor under vilka avdelningen inrättats och det som är

[8] Se dom av den 29 april 1999, Ciola (C-224/97, EU:C:1999:212).

[9] Se dom av den 13 mars 2007, Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, punkt 64).

kännetecknande för den samt det sätt på vilket dess ledamöter har tillsatts kan föranleda rimligt tvivel hos enskilda rättssubjekt beträffande pålitligheten hos avdelningen i förhållande till yttre omständigheter, särskilt i förhållande till direkta eller indirekta påtryckningar från den lagstiftande och den verkställande makten, och beträffande dess neutralitet i förhållande till de intressen som konfronteras, och därmed huruvida det skulle kunna innebära att nämnda avdelning inte framstår som oavhängig eller opartisk på ett sätt som inverkar menligt på det förtroende som enskilda rättssubjekt ska kunna hysa för domstolsväsendet i ett demokratiskt samhälle. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att med beaktande av samtliga relevanta omständigheter avgöra om detta är fallet när det gäller ett sådant organ som avdelningen för disciplinära mål vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen).

Principen om unionsrättens företräde ska i ett sådant fall tolkas så, att den hänskjutande domstolen ska underlåta att tillämpa de nationella lagbestämmelser som föreskriver att en sådan avdelning är exklusivt behörig att pröva sådana mål som de nationella målen, så att målen kan avgöras av en domstol som uppfyller ovannämnda krav på oavhängighet och opartiskhet och som skulle ha varit behörig om det inte vore för nämnda bestämmelser.